

7. BOEKBESPREKING

Bird Ringing BTO-guide no. 16 by Chris Mead, 68 blz.
Uitgave BTO -Tring, Hertfordshire, Engeland.

Chris Mead, werkzaam op de Engelse ringcentrale, heeft een boekje geschreven over het ringen van vogels in Engeland. Het is niet in de eerste plaats bestemd voor de ringer, maar voor de geïnteresseerde vogelaar, die van het ringen van vogels wel eens wat meer wil weten. Natuurlijk vindt ook de ringer er heel wat van zijn gading in.

Het bevat de volgende hoofdstukken: Why ring Birds?-Historical-The ringers- The rings we use-Catching the birds-The bird in the hand-Keeping records-Ringing recoveries-Population dynamics-Migration and movements-Species recovery maps-Analysing the result of ringing-What you can do.

De Nederlandse ringer zal geïnteresseerd zijn in de hoofdstukken: "The Ringers" en "The Rings we use". Hij kan daarin kennis maken met de 4 soorten Engelse ringvergunningen en met de typen ringen, die in Engeland worden gebruikt.

In 9 tekeningen en foto's wordt uitgelegd hoe de vogels worden gevangen. In Nederland zouden we met het publiceren daarvan wat voorzichtiger zijn, maar misschien kan dat wel in Engeland. In 26 bladzijden wordt uitvoerig ingegaan op de verkregen terugmeldingen. Er zijn ruim 30 kaarten afgebeeld waarin de vindplaatsen van 25 vogelsoorten staan afgedrukt. Een wereldkaart met "Spectacular recoveries of 100 species" completeert het geheel.

Voor de Nederlandse ringers, die de Engelse taal machtig zijn, is het een lezenswaardig boekje, dat wij van harte aanbevelen. De tekeningen en foto's zijn van een goede kwaliteit, zoals we dat van onze westerburen gewend zijn. Voor het omslag heeft men een soort karton gebruikt die helaas vrij snel kreukt.

Daar we er van overtuigd zijn, dat verschillende Nederlandse ringers dit boekje gaarne willen bezitten gaan we voor EENMAAL de gelegenheid openstellen het via het Vogeltrekstation aan te schaffen. Wie het boekje kopen wil

stort vóór 1 februari 1975 F 4,00 op postgiro 1027861
van het Vogeltrekstation te Arnhem onder vermelding:

BTO-guide 16

Na 1 februari 1975 zal het boekje alleen nog verkrijgbaar zijn door het zelf in Engeland te bestellen.

B.J.Speek

Schifferli, A. 1973. Bericht der Schweizerischen Vogelwarte Sempach für die Jahre 1971 und 1972. Ornithol. Beobachter 70:203.
Schifferli, A en B. Jacquat. 1973. Schweizerische Ringfundmeldung für 1971 und 1972. Orn. Beobachter 70: 227.

De Vogelwarte Sempach verricht onderzoek naar de vogeltrek d.m.v. ringonderzoek en radarwaarnemingen, organiseert faunistische onderzoeken en houdt zich bovendien in toenemende mate bezig met oecologisch onderzoek t.b.v. het natuurbeheer.

In Zwitserland waren in 1972 195 ringers "werkzaam", die een record-aantal van ruim 109.000 vogels ringden. Hiervan werd 20% als pullus geringd; van de volgroeide vogels werd 43% geringd op een achttal ringstations. Het hoogste aantal werd geringd op de Col de Bretolet, namelijk 25.365 vogels. Deze Alpenpas ten zuiden van het Meer van Genève vormt onder bepaalde weersomstandigheden een belangrijk concentratiepunt voor de trek over de Alpen.

Enige aantallen uit de lijst van geringde soorten (tenzij anders vermeld, over 1972) zijn: Geoorde Fuut-67 (1971); Tafeleend-284; Zwarte Wouw-205 (pulli); Kleine Strandloper-123; Alpengierzwaluw-753 (pulli); Boerenzwaluw-3792 (1971); Witte Kwikstaart-1521; Zwarte Roodstaart-1061; Roodborst-4062; Zwarte Mees-9087; Rietgors-4116; Vink-11.215; Groenling 6.452; Citroensijs-878; Kruisbek-433 en Vlaamse Gaai-447. Nieuw werden geringd de volgende soorten: Poelruiter-2 (1971); Scholekster-1; Strandplevier-1; Snor-1; Baardmannetje-15 (vgl.massale wegtrek uit Zuid.Flevoland).

In de lijst met terugmeldingen zijn wegens plaatsgebrek alleen de terugmeldingen boven de 100 km opgenomen. Deze kunstmatige keuze uit het totaal heeft als voordeel, dat het criterium voor opname in het ringverslag duidelijk vastligt. Per terugmelding zijn alle bekende gegevens, zoals ring- en vindplaats, ring- en vinddatum en ringnummeropgenomen en bovendien naam van de ring-er, afstand tussen ring- en vindplaats en verstreken tijd. Leef-tijd bij het ringen en de vindgegevens zijn in cijfers gecodeerd, hetgeen het bestuderen van de terugmeldingen bemoeilijkt. Beter is het systeem van letters en tekens, zoals dat in andere verslagen gebruikt wordt.

Enige leuke terugmeldingen:

Kuifeenden uit: Duitsland, Nederland, Zweden, Finland, Polen en Frankrijk.

Zwarte Wouw- Senegal

Meerkoet- Letland

Bosruiter- Dahomey

Zwarte Ruiter- Niger

Kerkuil- Polen (Als pullus geringd)

Verder een Gierzwaluw, geringd in juni, na 3 jaar in juli terug uit Nederland; een Alpengierzwaluw uit Ghana; Waterpiepers geringd in augustus, terug uit België in januari, uit Frankrijk in januari, en uit Portugal in december; een Tapuit in juni uit Letland; een Merel en een Koperwiek na één dag 340 km verder terug-gemeld; een Koolmees van 10,5 jaar; een Buidelmees uit Polen in juli; een Rietgors uit Polen en één uit Zweden en tenslotte: een Vlaamse Gaai die in één dag 200 km aflegde.

In het overzicht zijn ook de terugmeldingen van buitenlandse ringen in Zwitserland opgenomen.

Kastepõld, T. 1972. Estonia Matsalu 1972. Loodusvaatlusi 1972 II

In de Baltische staten wordt behalve met Moskwa ringen ook gewerkt met ringen "Mus.Zool. Lituania", "Latvia Riga" (Letland) en sinds 1970 ook met "Estonia-Matsalu"ringen in Estland. Dit verslag behandelt alleen de resultaten van het ringonderzoek met Matsalu-ringen en de terugmeldingen over het jaar 1972.

In totaal werden 68.000 vogels geringd in 151 soorten, hetgeen meer dan het dubbele is van wat in 1971 (met 31.650 vogels geringd in 128 soorten), geringd werd. Het merendeel werd geringd als pullus: ruim 70% (vergelijk Nederland 1972: 27%); dit betreft vooral nestjongen van meeuwen en sterns (31.642 exemplaren), die werden geringd ten behoeve van een onderzoek naar mortaliteit en plaatstrouw (Operation Larus). Veel zangvogels werden gevangen op het ringstation Kabli in het kader van de Operation Baltic (namelijk 10.400 exx. in 79 soorten)

Enige aantallen zijn:

Kuifeend (vnl.pulli)	1084	Draaihals	243
Kokmeeuw	4923	Bonte Vliegenvanger (pulli)	1773
Stormmeeuw	22136	Staartmees	2254
Noordse Stern	2648	Koolmees (4141 pulli)	9395
Visdief/Noordse Stern	2592	Vleermuizen (4 soorten)	28
Reuzenstern	440		

In het verslagjaar werden 381 terugmeldingen ontvangen, die allen in dit overzicht zijn opgenomen. Het merendeel is afkomstig uit Estland zelf (125), terwijl er verder opvallend veel uit Denemarken afkomstig zijn (83), en 20 uit Nederland komen.

Enkele interessante terugmeldingen:

Kuifeend uit Italië; Grauwe Kiekendief uit de Oekraïne; Stormmeeuw na 1,5 maand op Terschelling (25 juli); Reuzenstern uit Mali, Afrika; Notenkraker geringd in september 1971 na 2 maanden terug uit West-Duitsland; Koolmees uit Zweden (2x) en een Barmse uit Duitsland (invasie in herfst 1972!).

Uit het verslag valt niet op te maken in hoeverre "Eigen-Ringmeldingen" ook tot de terugmeldingen worden gerekend.

Eduard R.Osieck

Gromadzki, Maciej. 1973. Operation Baltic 1969 Bird Ringing Report 1969. Acta Ornithologica XIV (1): 1-23. (Pools met Engelse samenvatting).

In Polen vindt een groot gedeelte van het ringonderzoek plaats in het kader van de zogeheten Operation Baltic. Dit is een groot-scheeps opgezet onderzoek naar de vogeltrek langs de Baltische kust q. de kust van Polen, d.m.v. waarnemingen en vangsten op een aantal vaste punten. De gevangen vogels worden niet alleen geringd, doch ook gemeten (vleugellengte en -formule, staart), gewogen en op vetgraad onderzocht.

In 1969 werden in totaal 38.970 vogels geringd, verdeeld over 110 soorten, hetgeen het totaal sinds 1960 op 297.069 brengt. Het merendeel van de vangsten in 1969 vond plaats in de herfst, namelijk 85%.

Enkele aantallen uit de totaalvangsten:

Bonte Strandloper - 805; Krombekstrandloper - 73; Koolmees - 7326
Roodborst - 6678; Sperwergrasmus - 43; Fitis - 1605; Goudhaantje-
9141; Bonte Vliegenvanger - 381 en Vink - 851.

Het aantal terugmeldingen bedroeg 169, tegen 161 vangsten van vogels met buitenlandse ringen, waarvan het merendeel afkomstig is uit het aangrenzende Litauen. Deze terugmeldingen, waartoe ken-
nelijk ook terugvangsten op de ringplaats in een volgend seizoen worden gerekend, zijn allen in dit verslag opgenomen.

In de lijst terugmeldingen vinden we een groot aantal terug-
vangsten van Kool-, Pimpel- en Staartmezen eerder geringd in Li-
tauen en Letland. Verder: één Zanglijster uit Algerië, 10 uit I-
talië en 2 uit Spanje; Gekraagde Roodstaart in februari uit Ma-
rokko; Kleine Karekiet na 19 dagen uit Nederland en na 15 dagen
uit Zwitserland; Zwartkop na 6,5 jaar uit Israël (mei!); Braam-
sluiper uit Zweden (juni); Gele Kwikstaart uit Italië; Witte Kwik-
staart uit Zwitserland; 2 Goudhaantjes uit Zuid Noorwegen na on-
geveer 2 weken in de herfst in Polen teruggevangen; 2x een Zwarte
Mees uit België.

Eduard R.Osieck

Reiser, K.-H. 1973. Beringungsbericht der Vogelwarte Helgoland
ff das Jahr 1969. Auspicium 5(1): 3-9.

In de BRD Duitsland wordt het ringonderzoek georganiseerd door
2 ringcentrales: Vogelwarte Helgoland voor de noordelijke deelsta-
ten en Vogelwarte Radolfzell voor de zuidelijke.

Het verslag van de Vogelwarte Helgoland van het jaar 1969 be-
staat uit een lijst van geringde soorten en hun aantallen, een
lijst van medewerkers, die van bepaalde soorten hoge aantallen
hebben geringd en een lijst van medewerkers die meer dan 500 vo-

gels ringden, in 1969.

In totaal werden in 1969 ruim 173.000 vogels in 216 soorten van een ring voorzien (vgl. Nederland: 157.000 en België:363.000)

Enkele aantallen:

Dodaars	- 50	Draaihals	- 317
Blauwe Reiger	- 92	Veldleeuwerik	- 616
Bergeend	- 545	Koolmees	-18001
Torenvalk	- 314	Baardmannetje	- 183
Havik	- 116	Boomklever	- 2637
Watersnip	- 878	Kramsvogel	- 1320
Bosruiter	- 233	Kleine Karekiet	- 3779
Oeverloper	- 533	Bonte Vliegenvanger	-14736
Bonte Strandloper	- 448	Graspieper	- 1254
Bosuil	- 133		

In de lijst van geringde aantallen per soort wordt merkwaardig genoeg geen onderscheid gemaakt tussen pulli en volgroeide vogels. Er werden in 1969 ook 59 Kuhls Pijlstormvogels en 151 Eleonora's Valken geringd met Helgoland-ringen; daar beide soorten vrijwel niet in Duitsland voorkomen, zijn deze kennelijk ergens anders geringd.

De lijst van medewerkers die meer dan 500 vogels hebben geringd is kennelijk bedoeld als een soort eerbetoon; de volgorde in de lijst naar het aantal vogels, dat men heeft geringd, duidt echter meer op een wedstrijdement in het ringonderzoek van onze oosterburen.

De terugmeldingen van beide Vogelwarten worden per soort en soms per streek gepubliceerd in het tijdschrift *Auspicium*. In een dergelijke opsomming worden alle terugmeldingen opgenomen, ingedeeld naar afstand, leeftijd en vindland. Soms worden ook alle eigen-ringmeldingen opgenomen.

Deze methode van publicatie van de terugmeldingen is alleen voor een onderzoeker van een bepaalde soort van belang. Het Nederlandse ringverslag is mijns inziens een heel wat gelukkiger oplossing van het "publicatie-probleem" van terugmeldingen.

Eduard R.Osieck